

گزارش خبری

بازسازی پسا جنگ تنها ساخت وساز نیست

نشست تخصصی «تاملی بر رویکردهای بازسازی پسا جنگ؛ مروری بر تجربیات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی» با حضور جمعی از استادان دانشگاه، مسئولان سابق و فعلی حوزه بازسازی و کارشناسان سوانح طبیعی برگزار شد. سخنرانان این نشست بر ضرورت بازسازی با مشارکت واقعی مردم، پرهیز از تمرکز صرف بر جنبه‌های عمرانی، توجه به ابعاد اجتماعی و روانی و استفاده از تجربیات ۴۰ساله کشور تأکید کردند. آنان هشدار دادند که بازسازی بدون مردم محکوم به شکست است و سیاست‌های ناهماهنگ می‌تواند به بی‌اعتمادی عمومی دامن بزند.

اکبر حاجی‌ابراهیم‌زرگر، استاد بازنشسته دانشگاه شهید بهشتی صحبت‌های خود را با اشاره به بازسازی خوزستان پس از جنگ تحمیلی و مثال‌هایی از پیچیدگی آن آغاز کرد و ادامه داد: بازسازی یک مجموعه فعالیت‌های پیچیده است و شهری را که در حال بازسازی است نباید با یک کارگاه ساختمانی اشتباه گرفت. در همین راستا منابع و اعتبارات بازسازی نباید صرفا با نظر دولت هزینه شود؛ چراکه مردم باورها و نظرات خودشان را دارند و خواسته‌های آنان باید در این فرایند دیده شود. زرگر در ادامه به ارتقای دانش بازسازی و تجربه‌اندوزی در ۴۰ سال گذشته در کشور و ضرورت بهره‌گیری از آن در بازسازی پس از جنگ اشاره کرد.

این استاد دانشگاه تأکید کرد که بین آسیب‌ها، خسارات و بستر وقوع بین جنگ تحمیلی هشت‌ساله با عراق و جنگ ۱۲روزه با اسرائیل تفاوت‌هایی وجود دارد؛ براکندگی مناطق شهری و روستایی آسیب‌دیده در سطح کشور، نوع تخریب‌های به‌وجودآمده، تعداد واحدهای آسیب‌دیده، تنوع بناها از نظر مقیاس، کاربری، طبقات و... تنوع اجتماعی اقتصادی مردم آسیب‌دیده و همچنین خواسته‌های متفاوتی که از بازسازی وجود دارد از مهم‌ترین این موارد است. وی اذعان کرد که خسارت‌ها و تخریب‌های ایجادشده در این جنگ برخلاف جنگ تحمیلی هشت‌ساله در مدت کوتاه و به‌صورت بسیار پراکنده ایجاد شده است.

زرگر تصریح کرد که کم‌بودن تعداد واحدهای مسکونی نیازمند تعمیر و بازسازی چیزی از پیچیدگی بازسازی کم نمی‌کند. علاوه بر این، نوع برخورد با مردم آسیب‌دیده بسیار مهم است؛ نباید بازسازی را صرفا به ساخت‌وساز تقلیل داد و ابعاد روانی، اجتماعی، اقتصادی و... را نادیده گرفت. وی افزود: فرایندی که برای بازسازی مسکن تحریف می‌شود در بازبازی روانی اجتماعی مردم مؤثر است و باید به آن توجه شود.

مجید جودی، معاون بازسازی و مسکن روستایی بنیاد مسکن هم با مرور تجربه بازسازی پس از جنگ تحمیلی هشت‌ساله تأکید کرد که در آن زمان، دولت بازسازی را بر تمرکز صرف بر جنبه‌های عمرانی و بدون مشارکت مردم آغاز کرد، اما در ادامه، فشار افکار عمومی و نارضایتی‌های گسترده سبب تغییر سیاست‌ها و انتقال محوریت بازسازی به مردم شد. وی با اشاره به اینکه آزمون و خطاهای بازسازی جنگ هشت‌ساله مبنایی برای تدوین برنامه بازسازی در زلزله کیلان-زنجان (۱۳۴۹) و تکامل تدریجی آن به‌ویژه پس از زلزله بم (۱۳۸۲) شد، تأکید کرد که با وجود دانش و تجربیات اجرایی گسترده موجود در کشور، افکار عمومی تکرار اشتباهات گذشته را نمی‌پذیرد و تصمیم‌گیران، مسئولان و کارشناسان باید در این زمینه پاسخ‌گو باشند. وی ضمن اشاره به تفاوت‌های بازسازی پس از جنگ و بازسازی پس از سوانح، گفت که در زلزله با سایر سوانح دولت نقش حمایتگری و توانمندسازی دارد ولی در جنگ موظف به جبران کامل خسارت است. به‌رغم این تفاوت، در هر دو حالت مشارکت مردم ضروری و حذف آنان از تصمیم‌گیری غیرقابل قبول است. وی همچنین از فعالیت میدانی حدود ۱۶۰ کارشناس بنیاد مسکن سراسر کشور در تهران به‌رغم مخاطرات و فقدان‌های تخلیه خبر داد و گفت: تا امروز حدود چهار هزار واحد مسکونی ارزیابی و برای بیشتر آنها پرونده تشکیل شده است. این اقدام فوری برای دلگرمی مردم و جلب اعتماد آنان انجام شد.

وی با اشاره به تصمیمات اخیر درباره بازسازی پس از جنگ ۱۲روزه گفت: خانه مهم‌ترین سرمایه اقتصادی مردم است و در این مورد نمی‌توان به جای آنها تصمیم‌گیری کرد. جودی درعین حال، نسبت به برخی پیشنهاد‌های مطرح‌شده درخصوص افزایش تراکم هم‌زمان با بازسازی و نقض مالکیت دیگر ساکنان ساختمان از این طریق و مسائل حقوقی و اجتماعی ناشی از آن هشدار داد و تصریح کرد: این آزمون محکوم به شکست است. ما باید اعتماد مردم را حفظ کنیم و بازسازی را براساس خواست و مشارکت واقعی آنها پیش ببریم. محمد سعیدی‌کیا، وزیر اسبق مسکن و شهرسازی و رئیس پیشین بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، بر لزوم واگذاری مسئولیت بازسازی به افراد دارای تجربه و دانش تأکید کرد. وی با بیان اینکه بازسازی کاری اجتماعی است، افزود: درست است که ظاهر بازسازی فیزیکی به نظر می‌رسد، اما درواقع ماهیتی اجتماعی دارد.

امیرحسین گرکانی، رئیس پژوهشکده سوانح طبیعی، با تأکید بر اینکه بازسازی نباید با صرف ساخت‌وساز اشتباه گرفته شود، گفت: بازسازی یک فرایند اجتماعی است که بدون حضور و محوریت مردم، به شکست می‌انجامد. تجربه‌های گذشته نشان داده هر جا مردم در تصمیم‌گیری و اجرا نقش داشتند، بازسازی موفق‌تر و پایدارتر بوده است. وی با اشاره به نقش دولت در مدیریت بحران اظهار کرد: دولت مسئول اصلی مدیریت بحران در کشور است. سایر نهادها، ازجمله بخش خصوصی و خیرین، نقش حمایتی دارند، اما نمی‌توان بار اصلی بازسازی را از دوش دولت برداشت.

گرکانی با بیان اینکه بازسازی نباید به روندی از بالا به پایین تبدیل شود، گفت: نباید مردم را صرفا دریافت‌کننده خدمات یا خسارت‌دیده‌هایی منفصل تصور کرد، بلکه باید آنها را مالکان اصلی فرایند بازسازی بدانیم.

وی درباره نقش نهادهای خیریه در بازسازی تصریح کرد: اگرچه در نشست‌های مختلف درباره ورود خیرین به بازسازی بحث شده است، اما نباید فراموش کرد که دولت، مسئول اصلی این حوزه است. خیرین می‌توانند بازوی حمایتی باشند، اما جایگزین مسئولیت‌های قانونی دولت نمی‌شوند.

گرکانی تأکید کرد: تراکم‌فروشی خلاف قانون است و نمی‌توان برای آن روکش قانونی ایجاد کرد. وی افزود: اینکه منابع محدود را با سازوکارهای غیرکارشناسی هزینه کنیم، نه‌تنها بارده ندارد، بلکه بدعتی نگران‌کننده برای آینده کشور خواهد بود.

رئیس پژوهشکده سوانح طبیعی با اشاره به تجربیات گذشته افزود: در کشور ما، هیچ‌گاه مردم پیمانکار دولت نبوده‌اند. در بازسازی، پول به مردم داده شده، نه به پیمانکاران. این کمک‌های ویژه بوده، نه غرامت و مردم خود با اختیار و اراده خود خانه‌هایشان را ساخته‌اند.

نگرانی کارشناسان از نقش شهرداری تهران در بازسازی واحدهای آسیب دیده از جنگ ۱۲روزه

تکلیف پرابهام

نقشه تهران پس از جنگ ۱۲روزه

کرد که سپردن بازسازی ساختمان‌های آسیب‌دیده تهران به شهرداری سبب می‌شود مردم در دو سطح مختلف متضرر شوند؛ ضرر نخست اجرایی‌نشدن بازسازی بسیاری از ساختمان‌هاست و دیگری افزایش روند تراکم‌فروشی و شهرفروشی با قدرتی بیش‌ازپیش است.

ناصر امانی، عضو شورای شهر تهران نیز با انتقاد از کلی‌گویی‌ها در طرح‌های مدیریت شهری برای شرایط بحرانی، خواستار شفاف‌سازی درباره منابع مالی و سازوکار اجرایی طرح‌ها شد. او تأکید کرد که شهرداری نباید بدون چارچوب مشخص، اختیارات گسترده دریافت کند. او در گفت‌وگو با «شرق» تأکید کرد: طرح مطرح‌شده نه از نظر اجرایی در توان شهرداری است و نه از نظر اختیارات، چارچوب شفاف‌ی دارد. ما قبول داریم که شهرداری نقش مؤثری در کمک به مردم در شرایط بحرانی و جنگی دارد، اما این کمک‌ها باید در محدوده منابع و اختیارات تعریف‌شده توسط شورا باشد.

امانی افزود: اینکه شهرداری بخواهد اختیارات کلی و نامشخص بگیرد، بدون آنکه منابع مالی یا سازوکار اجرایی آن روشن باشد، نه‌تنها مشکلی از مردم حل نمی‌کند، بلکه ممکن است باعث ایجاد بحران‌های جدید شود. به همین دلیل تأکید کردیم که همه چیز باید شفاف، دقیق و در قالب یک لایحه مشخص به شورا ارائه شود. او با اشاره به طرح اسکان موقت مردم در شرایط بحران گفت: همین حالا هم اعلام کرده‌اند که منابع پیش‌بینی‌شده دولت برای اسکان کافی نیست و شهرداری مجبور است از منابع داخلی خود استفاده کند. در سایر بخش‌ها نیز عملا منابعی وجود ندارد و قرار است از محل افزایش تراکم، اعتبار تأمین شود. این مسئله باید بررسی شود که آیا این روش به نفع شهر است یا نه؟

امانی با تأکید بر ضرورت تدوین جدول مشخص بارگذاری‌های شهری گفت: اگر شهرداری می‌خواهد در حوزه بارگذاری و ساخت‌وساز وارد شود، باید همان‌طور که برخی اعضا گفتند، به‌صورت منطقه به منطقه، متراز به متراز و با جزئیات در قالب یک جدول مشخص لایحه بدهد و سپس با تصویب شورا آن را اجرا کند. نباید تصمیمی گرفته شود که بعدا بار اضافی بر شهر تحمیل کند.

دیگر اصغر قاضی، مدیر عضو شورای شهر تهران نیز در گفت‌وگو با «شرق» با اشاره به شرایط خاص این روزهای پایتخت، بر لزوم استفاده درست و مسئولانه از اختیارات مدیریت شهری در شرایط بحرانی تأکید کرد و گفت: ما در موقعیتی خاص قرار داریم و زمانی که شورای شهر طرحی را مصوب کرد که شهرداری موظف به ارائه لایحه‌ای برای کمک حداکثری به بهبود شرایط مردم شد، پیشنهاداتی مطرح شد که برخی به دلیل خارج‌بودن از حیطه وظایف و توان اجرایی شهرداری رد شدند.

او با اشاره به حضور شهردار تهران در جلسات هیئت دولت افزود: ظاهرا در آن جلسات قول‌هایی داده شده که بخشی از آنها خارج از اختیارات شخص شهردار و مجموعه شهرداری است. البته با اینکه سابقه خوش‌قولی از ایشان ندیده‌ام، معمولاً توان اجرایی وعده‌هایشان زیر سؤال است، اما در این مورد خاص به دلیل اولویت رفع نیازهای مردم، فعلا انتقادی وارد نمی‌کنیم و دعا می‌کنیم که موفق باشند. قاضی درخصوص بخش‌نامه رچاشبه شهرداری هم توضیح داد: هم آقای چمران طی نامه‌ای این بخش‌نامه را باطل‌ال کرد و هم وزارت راه و شهرسازی صراحتا آن را غیرقانونی دانست، اما تا این لحظه واکنش رسمی یا لغو این مصوبه از سوی شهرداری یا شورای شهرداران را ندیده‌ام.

او ادامه داد: بخش‌نامه اخیر زمینه بی‌توجهی به ضوابط شهرداری و صدور پروانه و پایان کار بدون طی مسیر قانونی را فراهم می‌کند. اینکه شهرداری در سطح مناطق، بدون ارجاع تخلفات به کمیسیون ماده ۱۰۰، توافقاتی با متخلفان انجام دهد، رویه‌ای نادرست و نگران‌کننده است. ما قبول داریم که در شرایط جنگی و بحرانی، میدان اجرایی نیاز به اختیارات ویژه دارند و این اختیارات نیز در صورت لزوم از سوی شورا یا نهادهای بالادستی همچون مجلس شورای اسلامی تأمین خواهد شد؛ اما این به معنای بازشدن در برای تخلفات نیست. اگر این اختیارات بهانه‌ای برای دورزدن قانون شود، نیست تا قبل دفاع نیست، بلکه موجب بی‌اعتمادی و آسیب به ساختار مدیریت شهری خواهد شد. قاضی با تأکید بر لزوم رعایت مرز میان اختیارات ویژه و قانون‌گریزی گفت: امیدوارم آقای زاکانی نسبت به این موضوع حساس باشد و این شرایط را به فرصتی برای سست‌شدن پایه‌های قانون تبدیل نکند. در میانه بحران، انتظار از نهادهای مسئول نه‌فقط اقدام فوری، بلکه شفافیت، پاسخ‌گویی و پایبندی به قانون است؛ چیزی که در این واگذاری هنوز روشن نیست.

جعفر تشکری‌هاشمی یادآور شد که در زمان بحران نباید به این فکر کنیم که چه کسی مسئول است. این موضوعات را باید با آramش دنبال کرد. با این‌حال نباید فراموش کنیم که در بحران نباید به دنبال خط‌کنشی و تقسیم‌کار رسمی باشیم. باید پشت صحنه کارها بدون ایجاد نگرانی در مردم انجام شود.

او در ادامه با اشاره به برخی ابهام‌ها درباره نقش دولت در بازسازی و تأمین منابع مالی گفت: چند نکته مهم وجود دارد. دولت ادعاهایی را مطرح کرد که ظاهرا بعدا پس گرفته شد. هنوز مشخص نشده که دولت دقیقا چه کاری قرار است انجام دهد. باید روشن شود دولت چه بخشی از جبران هزینه‌ها را بر عهده می‌گیرد. همچنین باید مشخص شود هزینه خسارات چند هزار میلیارد تومان است. باید روشن شود چه مقدار از این رقم بر عهده دولت و چه مقدار بر عهده شهرداری تهران است. وقتی یک طبقه به ساختمان اضافه می‌شود، یعنی تراکم و تراکم هم یعنی پول اعداد و ارقامی که ارائه می‌شود، از سرمایه‌های شهر است و باید برآورد دقیقی از آنها ارائه شود.

تشکری‌هاشمی گفت: نکته دیگر این است که آیا دستگاه‌های دولتی نیز مشمول برآوردهای خسارت می‌شوند یا خیر؟ اگر پاسخ مثبت است، باید این موضوع شفاف اعلام شود تا شهرداری مسئولیت مازاد بر عهده نکیرد. مصوبات دولت باید همراه با پیش‌بینی منابع مالی باشد؛ در غیر این صورت، به‌هیچ‌عنوان پذیرفتنی نیست.

او با اشاره به قوانین مدیریت شهری و لزوم هماهنگی با شورا گفت: در جلسات گذشته به صراحت اعلام شد که بار مالی چنین مواردی باید در شورای شهر تصویب شود.

اگر تاکنون لایحه‌ای ارائه نشده، باید فورا در شورا بررسی شود. نمی‌شود شهردار تهران تعهدی بر عهده گیرد اما شورا از آن اطلاعی نداشته باشد. همه ما شرایط جنگی را درک می‌کنیم، اما این دلیل نمی‌شود که قانون نادیده گرفته شود. ما قطعاً حمایت می‌کنیم و اجازه نمی‌دهیم مشکلی متوجه شهر شود، اما این حمایت باید مبتنی بر قاعده و لایحه باشد. اما طرح شهردار تهران برای بازسازی که مورد تأیید دولت قرار گرفته است، مورد انتقاد کارشناسان حوزه شهرداری نیز هست. مرتضی هادی جابری‌مقدم، عضو هیئت‌علمی دانشگاه تهران معتقد است: دولتی که وعده داده بود اهمیت و احترام به نظر متخصصان هر حوزه ستون اصلی اقدامات اجرایی خواهد بود، چگونه تصمیم گرفت بازسازی ساختمان‌های آسیب‌دیده را به نهادی غیرمرتبط بسپارد؟ در فاصله بین دو جلسه دولت در صبح و بعدازظهر چهارشنبه ۱۱ تیرماه امسال چه گذشت که تصمیم بر تغییر نهاد مسئول بازسازی گرفته شد؟ چه اتفاقی در دانش بازسازی رخ داد که دولت متوجه شد باید بازسازی به شهرداری واگذار شود؟ او در سخنانش به این نکته تأکید کرد که این تصمیم‌گیری نباید به تقابل بین بنیاد مسکن و شهرداری تقلیل یابد و مسئله‌ای بزرگ‌تر در جریان است که شایسته تأمل است.

او با اشاره به صورت‌جلسه شورای شهرداران مورخ اول تیر ۱۴۰۴ عنوان کرد که این نامه پیش از اعلام تصمیم دولت ابلاغ شده است و نامه با تأکید بر ضرورت تمهیدات خاص برای ارتقای تاب‌آوری شهر و مدیریت شهری تهران آغاز می‌شود و در مخاطب حرف‌های این انتظار را به وجود می‌آورد که شهرداری تهران درصدد جبران کاستی‌ها و اشتباهات شهرسازانه در این کلان‌شهر ازجمله ساخت پناهگاه، تنظیم شیوه‌نامه‌ای برای تخلیه، آواربرداری و مهار آتش‌سوزی‌های پس از حمله و انفجار است. ادامه متن نامه نشان می‌دهد که دستورهای ابلاغی شهرداری تهران مجوز تغییر کاربری، افزایش تراکم و افزایش سطح اشتغال، تغییر مقررات مربوط به باغات و فضای سبز شهری در جهت کاهش آن و مواردی از این دست را صادر کرده است. وی این نامه را چوب حراجی بر طرح تفصیلی و جامع شهر تهران می‌داند که کمیسیون ماده ۵ را به هیچ می‌انکارد.

جابری‌مقدم ضمن تأکید بر تخصیص‌بودن امر بازسازی، هشدار داد که سپردن بازسازی به نهادی غیرمرتبط که تجربه‌ای در این امر ندارد، حتما اهداف دیگری را دنبال می‌کند که شهرفروشی با مجوز رسمی یکی از آنهاست. وی بهانه ناتوانی دولت برای پرداخت بودجه بازسازی را غیرقابل‌قبول دانست و افزود: مردم و مقاومت و مهره‌های‌شان در جنگ ستودنی و در نقطه اوج اتفاقات بود و نباید پاسخی ناشایست به مردم خصوصا مردم متضرر و آسیب‌دیده داد. او به طرح انتقاداتی درخصوص بازسازی‌های قبلی در کشور پرداخت و در ادامه تأکید کرد که شرح وظایف، عملکرد و پیشینه شهرداری تهران در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که سپردن بازسازی به این نهاد، بازگشت به نقطه شروع و ابتدایی بازسازی در کشور است. او در پایان صراحتا بیان

نورا حسینی: شهرداری تهران مسئولیت ساخت خانه‌های آسیب‌دیده جنگ ۱۲روزه را بر عهده گرفت؛ موضوعی که اعضای شورای شهر تهران هم از جزئیات آن آگاهی ندارند. مهدی چمران پیش از آغاز سخن به رسانه‌ها گفت شهرداری تنها مسئولیت مدیریت و نظارت را بر عهده دارد و مسئولیت ساخت خانه‌ها و اعتبار مورد نیاز با دولت است؛ اما سوده نجفی در صحن شورا خبری را به نقل از معاون بنیاد مسکن خواند که نشان می‌داد شهرداری تمام مسئولیت ساخت‌وساز را بر عهده گرفته است.

آن‌طور که معاون بنیاد مسکن اعلام کرده بود، تمام مسئولیت بازسازی و پرداخت منابع مالی واحدهای آسیب‌دیده از جنگ ۱۲روزه در پایتخت به شهرداری تهران و در سایر استان‌ها به استانداری‌ها محول شده است. به گفته جودی، حدود چهار هزار واحد در تهران دچار آسیب شده که ۵۰۰ واحد نیاز به بازسازی مجدد دارد.

مجید جودی، معاون بنیاد مسکن اعلام کرد: قبل از ظهر روز چهارشنبه در نشست تصمیم‌گیری برای بازسازی واحدهای آسیب‌دیده کلیات برنامه بازسازی مورد تأیید قرار گرفت و قرار شد منابع مالی بازسازی خسارت جنگ به‌عنوان نتخواه در اختیار بنیاد مسکن قرار گیرد و ما پرداخت به مردم را آغاز کنیم. پیش از آن نیز ما کار آواربرداری را شروع کرده بودیم. اما بعدازظهر چهارشنبه در جلسه دوم تصمیم تغییر کرد و بازسازی را در تهران به شهرداری و در استان‌ها به استانداری‌ها محول کردند. براساس این ما همه ستادها و ارزیابی‌ها را به شهرداری تهران منتقل کردیم. درحال حاضر کسانی که خانه‌های آنها از سوی بنیاد ارزیابی شده بودند و تشکیل پرونده داده بودند، به مناطق مختلف شهرداری تهران مراجعه کنند.

موضوعی که ابهامات زیادی برای اعضای شورای شهر داشت و سبب شد زاکانی بی‌آنکه برنامه‌ای برای حضور در شورا داشته باشد، به صحن شورا دعوت شود و درباره مسئولیت جدیدی که در دولت پذیرفته است، به شورایی‌ها توضیح دهد. مهدی چمران در زمان ورود زاکانی به صحن از او خواست بدون آنکه بنشیند، پشت تریبون قرار گیرد و درباره تکلیف شهرداری در حوزه ساخت ساختمان‌های آسیب‌دیده توضیح دهد.

علیرضا زاکانی، شهردار تهران، جزئیات پیشنهادی را که منجر به قبول این مسئولیت در تهران شد، توضیح داد و گفت: یکشنبه گذشته پیشنهادی را مطرح کردیم که برای ایجاد منابع شفاف، ۴۰ تا ۴۵ درصد تراکم مازاد را طرح تفصیلی را برای منازل آسیب‌دیده در نظر بگیریم که از ارزش افزوده ناشی از آن منازل مسکونی را باکیفیت‌تر از گذشته بسازیم و قرار شد در شورا بررسی شود و راه تصویب آن در کمیسیون ماده ۵ است.

زاکانی با اعلام اینکه ما این پیشنهاد را در جلسه دولت برای کل کشور مطرح کردیم، یادآور شد: اگر ۵۰ پارسل نیاز به نوسازی دارد، می‌توان برای آن ۴۰ تا ۴۵ درصد تراکم مازاد در نظر گرفت که سازندگان وارد عمل شوند و این واحدها را نوسازی کنند. روز چهارشنبه رئیس‌جمهور جلسه‌ای را با حضور وزیر راه، وزیر صمت، معاون سازمان برنامه و دیگر مسئولان تشکیل داد و این ایده پس از بررسی پسندیده شد که می‌تواند مباحث را شفاف کند. اجرای این ایده نیز بررسی شد. ما بخشی از آن را بر عهده گرفته بودیم که گفتند کامل بر عهده شهرداری قرار گیرد. برای مثال گفته شد کل اسکان موقت را شهرداری عهده‌دار شود تا مردم از پایان تیرماه شرایط شفاف‌ی داشته باشند.

او ادامه داد: تکلیف مردم مشخص خواهد شد که بداند باید اسکان موقت داشته باشند یا منزل آنها نیاز به مقاوم‌سازی، خرده‌بازسازی یا ترمیم دارد. زاکانی با بیان اینکه قرار شد مصوبه این‌موضوع را از کمیسیون ماده ۵ بگیریم تا این اتفاق رقم بخورد، گفت: منابع مالی این مصوبه کاملا مشخص است و اجرا بر عهده ماست. البته خلق این منابع را مدیریت شهری انجام خواهد داد. ما گفتیم متولی اسکان موقت نیز خواهیم بود.

زاکانی ادامه داد: از دولت برای تغییر کاربری‌ها مجوز می‌گیریم و منابع آن را از دولت دریافت خواهیم کرد. درحال‌حاضر ارقام را ما می‌پردازیم که مردم در کوچه پس‌کوچه ادارات گرفتار نشوند. پول مورد نیاز را واریز کردیم که اقدامات انجام شود. خانه‌سازی را نمی‌توانیم به مردم واگذار کنیم که خودشان وارد عمل شوند. او خاطرنشان کرد: مسئولیت مقاوم‌سازی به سازمان نوسازی واگذار شد. مرحله بعدی نیز تخریب و نوسازی است که ۲۰۰ واحد در قالب ۵۰ پلاک است و مسئولیت آن را شهرداران مناطق بر عهده گرفته‌اند.

شهردار تهران گفت: در مواردی برخی واحدها کاملا باید تخریب شوند. باید شهرداران مناطق در اولین مرحله پیگیری کنند که ببینند پیمانکاران در آن مناطق واحدی در اختیار دارند یا خیر؟ مثلا ممکن است ۳۰ تا ۴۰ واحد در منطقه ۲ نیاز به نوسازی داشته باشد که شهرداری منطقه باید این تعداد واحد را پیدا کند.

او ادامه داد: ما به‌عنوان شهرداری واحد آماده را دریافت می‌کنیم که واحد معوض در اختیار قرار دهیم. واحدها باید به اقتضای ملک تخریب‌شده باشد و در اختیار قرار بگیرد. در مواردی که صاحبان این خانه‌ها نمی‌خواهند در ملک معوض مستقر شوند، سازنده را معرفی خواهند کرد یا در مسکنی که پیمانکار ما می‌سازد، مستقر خواهند شد.

زاکانی با بیان اینکه چه افراد خودشان بخواهند بسازند و چه نوسازی با هدایت شهرداری صورت بگیرد، مابازای منابع مشخص شده است، خاطرنشان کرد: ممکن است لزوم منزل برخی افراد آسیب‌دیده باقی مانده باشد و می‌توان این وسایل را منتقل کرد.

در این جلسه رئیس کمیسیون عمران و حمل‌ونقل شورای شهر تهران با بیان اینکه مسئولیت‌ها در زمان بحران نباید بدون هماهنگی بر دوش شهرداری گذاشته شود، گفت: شفاف‌سازی درباره نقش دولت باید مشخص شود.

خبر

تهران زیر هجوم خاک

شرق: چرا آسمان تهران خاکستری شده است؟ چرا در روزهایی که خبری از ترافیک سنگین و سرمای وارونه‌کننده دما نیست، شاخص کیفیت هوا همچنان در وضعیت ناسالم برای همه گروه‌ها باقی می‌ماند؟ فاطمه کریمی، مدیرعامل شرکت کنترل کیفیت هوای تهران، عامل اصلی آلودگی روزهای اخیر را فعال‌شدن کانون‌های گردوخاک در اطراف تهران و استان‌های هم‌جوار دانست. به گفته او، وزش باد شدید در این مناطق منجر به شکل‌گیری توده‌هایی از گردوغبار شده که ذرات معلق کوچک‌تر از ۱۰ میکرون را به داخل شهر می‌کشانند. این ذرات آن‌قدر ریز هستند که به‌راحتی وارد مجاری تنفسی انسان شده و سلامت شهروندان را تهدید می‌کنند. آنچه این پدیده را خطرناک‌تر کرده، موقعیت ژئوکلیماتیک ایران است. کریمی توضیح می‌دهد که ایران در کمربند خشک زمین قرار گرفته و همین عامل باعث شده همواره با محدودیت منابع آبی و بارش مواجه باشد. اما چیزی که در دهه اخیر به‌وضوح اوضاع را وخیم‌تر کرده، تغییرات اقلیمی گسترده در مقیاس جهانی است. خشک‌سالی‌ها شدیدتر شده‌اند، بارندگی‌ها بی‌نظم‌تر و دمای هوا نیز روندی فزاینده یافته است.

آلودگی هوای تهران دیگر صرفا حاصل عوامل درون‌شهری نظیر تردد خودروها یا سوخت غیراستاندارد نیست، با توجه به داده‌ها، سهمی از این بحران به مسائلی بازمی‌گردد که حتی خارج از محدوده جغرافیایی استان تهران قرار دارند. خاک خشک‌شده در غرب کشور، تالاب‌هایی که سال‌هاست قحایه‌شان پرداخت نشده و زمین‌هایی که پوشش گیاهی خود را از دست داده‌اند، همگی اکنون خود را در ریه‌های تهرانی‌ها نشان می‌دهند.

مدیرعامل شرکت کنترل کیفیت هوا می‌گوید که در این شرایط، راهکارها نیز باید ملی و فرامنطقه‌ای باشند. احیای رودخانه‌ها، جلوگیری از خشک‌شدن تالاب‌ها، تثبیت شرف‌های روان و مشارکت با کشورهای همسایه برای کنترل کانون‌های گردوخاک، ازجمله اقداماتی است که باید در دستور کار قرار گیرد. اما آیا شهرداری تهران می‌تواند کاری انجام دهد؟ کریمی پاسخ می‌دهد که در سطح مدیریت شهری، توسعه فضای سبز با گیاهان مقاوم، ایجاد کمربند‌های سبز در اطراف شهر، جلوگیری از حفر چاه‌های غیرمجاز و مدیریت منابع آب ازجمله راهکارهایی است که می‌توان در مقیاس محلی پیگیری کرد.

یکی از نقاط ضعف مدیریت بحران گردوغبار در ایران، نبود انسجام میان نهادهای مسئول است. از وزارت نیرو که متولی تأمین آب است تا سازمان حفاظت محیط زیست که باید بر منابع طبیعی نظارت کند و شهرداری‌ها که وظیفه دارند فضای شهری را قابل زیست نگه دارند، همگی سهمی از مسئولیت دارند، اما گویی هر یک در جزیره خود فعالیت می‌کنند. محمد درویش، فعال محیط زیست و پژوهشگر حوزه منابع طبیعی، در گفت‌وگویی، ابعاد عمیق‌تری از این بحران را ترسیم می‌کند. او می‌گوید: «خشک‌سالی امسال با شدت ۴۰ درصد بیشتر از میانگین درازمدت بوده است. سال آبی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ یکی از وحشتناک‌ترین سال‌ها از نظر کمبود بارش و گرمای هواست.»

درویش تأکید دارد که گرمایش زمین به شکل بی‌سابقه‌ای شدت گرفته؛ اردیبهشت امسال، گرم‌ترین اردیبهشت شش دهه اخیر بوده است. نتیجه این وضعیت، افزایش تبخیر، خشک‌شدن سطح زمین و در نتیجه ورود ذرات ریز به جو است. او اضافه می‌کند: «انتظاری که از سازمان حفاظت محیط زیست وجود دارد، ارائه یک برنامه میان‌مدت است، نه اینکه منتظر بمبارنیم تا هر توفان خاکی، صرفا هشدار صادر کنیم.»

در شرایطی که سازمان‌های محیط‌زیستی و هواشناسی از منشأ خارجی بخشی از ریزگردها سخن می‌گویند، معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی کشور به منشأ داخلی نیز اشاره کرده است. به گفته او، یکی از منابع اصلی گردوغبار تهران، تالاب صالحیه است که در مرز میان تهران، قزوین و البرز قرار دارد. خشکی شدید این اراضی و نبود پوشش گیاهی موجب می‌شود با هر وزش باد، توده‌های غبار به سمت تهران حرکت کنند.